

Zsigmond király naptára

Kincseket érő ajándék múzeumunknak

A Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi-könyvtára egy magyar származású amerikai, Wells jóvoltából szinte felbecsülhetetlen értékű, régi, kézzel írt és festett könyvhöz jutott. A könyv valamikor Mátyás királyvilághírű könyvtárában is helyet foglalt, ahova igen érdekes előzmények után került. Ez volt az oka annak, hogy az első napokban erről a könyvről az a hír járta, mintha a Nemzeti Múzeum egy Mátyás király által készíttetett könyvhöz, úgynevezett Corvinához jutott volna. Pedig ez a gyönyörűen színezett, igen sok apró, kézzel festett, képpel díszített könyv jóval Mátyás előtt, még 1433-ban készült. A könyv tulajdonképpen Zsigmond magyar király és német császár kalendáriuma, amelyet Bazelban készítettek az uralkodó számára, aki azt budai könyvtárában helyezte el. Itt is maradt Budán mindaddig, amíg kalandos körülmények között 1686-ban külföldre nem került. Hogy ettől kezdve külföldön kiknek a birtokában volt, azt ma már pontosan megállapítani nem lehet. Újabbán 1920-ban hallottunk felőle, amikor is egy német könyvkereskedő tesz erről említést. Akkoriban magyar részről meg is akarták szerezni, de a külföldi tulajdonos 1000 angol fontot, tehát több mint

350 millió koronát kért érte. Ezzel kapcsolatosan szerzett tudomást a könyvről Wells, aki azt meg is szerezte.

Most már, hogy a könyv itt van és a magyar szakértőknek módjukban volt alaposabban megvizsgálni, tisztán látjuk, milyen nagyértékű Wells ajándéka. Már külső kiállítása is elámulja első pillanatra, hogy a könyv uralkodó számára készült. Művészi pompája, 24 gyönyörűen, dúsan színezett kis képe, aranybetűi egyik remekévé teszi a kézzel írott könyveknek. Maga a könyv, mint mondtuk, naptár és pedig az 1434-ik évre szól. Ebben az évben Zsigmond király csakugyan kilenc hónapot töltött Bazelban. Kedves ajándék lehetett az ő számára, amely különösen a magyar szenteket sorolja fel, sőt Zsigmond apósát, Nagy Lajost is a szentek között említi meg.

Lapszéli disz Zsigmond király naptárából. Solymár, kezefején a repülésre készülő sólyommal.

Zsigmond király
1434-iki naptárának
első lapján levő, 1686-
ból származó bejegye-
zés, amelyet Jakab
tisztt írt be nevével
(Jacob) együtt.

Calendariolum
Hungaricis

Jacob tisztt
Zincen 1686

Ebben az időben egy-egy könyvért falvakat adtak, még akkor is, ha azok egészen közönséges másolatok voltak. Ilyen díszes kiállítású könyvre pedig csak fejedelmi személyek számíthattak. Ez a könyv arra volt szánva, hogy Zsigmond gyakran szórakozzék ezzel, gyönyörködjék benne és mulasson tréfás képein. A benne lévő 24 képecske tárgyát mind a polgári életből veszi. Ugyancsak a mindennapi életből veszik tárgyaikat a lapszéli díszek is. Solymár, birkózók, táncoló medve és hasonló tárgyú apró rajzocskák díszítik a könyvet.

Zsigmond király ezt a könyvet 1434-ben magával hozta Budára, ahol az az időközben bekövetkezett zavarok és háborúk dacára is épségben megmaradt. Amikor a törökök elfoglalták Budavárát, lóistállót csináltak Mátyás király könyvtárából és elpusztítottak vagy elhurcoltak remekművű könyveket, Zsigmond király naptára sértetlenül hevert valamelyik

könyvespolcon. Mátyás király könyvtárának könyvei mind igen díszes, drágakövekkel kirakott kötésben könnyen magukra vonták a durva zsákmányolók figyelmét. Ennek a naptárnak a fedele azonban egészen egyszerű volt, olyan, ami nem ébresztette fel a kincset kereső katonák kapzsiságát.

Budavárát 1686-ban foglalták vissza a török csapatoktól a keresztény csapatok. Ekkor került Zsigmond király naptára egy Jakab nevű tiszthez, aki volt annyira művelt, hogy könyvet zsákmányolt és hogy a zsákmányolt könyvet meg is becsülte. A Budát ostromló keresztény seregben igen sok volt a külföldi tisztt. Ilyen lehetett ez a Jakab is, akivel együtt Zsigmond király naptára külföldre került. Jakab beírta a saját nevét is a kalendáriumba, amely mai napig is benne van. Hogy tőle mikor és hogyan került ez a becses könyv máshoz és hogy 240 év alatt

mi volt a sorsa, azt ma már természetesen megállapítani nem lehet. A könyv forgott tovább a nagyvilágban, ki tudja hány kézen keresztül, de hogy mindegyik tulajdonosa meg-

becsülte és vigyázott rá, mutatja kifogástalan jó állapota, amelyben hozzánk került és amelyben most már legmértőbb tulajdonosa, a Nemzeti Múzeum fogja őrizni.